

kvartett
serien

ENGEGÅRD KVARTETTEN

Tirsdag 25. februar 2025 kl. 19.00 i Gamle Logen

KONSERTPROGRAM

St. Croix fra Ung kvartettserie

Inga Gorset, fiolin

Lotte Hestad, fiolin

Hallvard Bjørneboe, bratsj

Anina Radotina, cello

Fanny Mendelssohn *Strykekvartett i Ess-dur*
I. Adagio ma non troppo

Engegårdkvartetten

Arvid Engegård, fiolin

Laura Custodio Sabas, fiolin

Juliet Jopling, bratsj

Jan Clemens Carlsen, cello

Julian Anderson *Ice Quartet*

Ludwig van Beethoven *Strykekvartett i f-moll, op. 95, «Serioso»*
I. Allegro con brio
II. Allegretto ma non troppo
III. Allegro assai vivace ma serioso – Trio
IV. Larghetto espressivo – Allegretto agitato

– pause –

Tyler Futrell *Chorale for Lily*
(urfremføring av bestillingsverk)

Johannes Brahms *Strykekvartett i a-moll, op. 51, nr. 2*
I. Allegro non troppo
II. Andante moderato
III. Quasi Minuetto, moderato
IV. Finale. Allegro non assai

Engegårdkvartetten

Engegårdkvartetten har siden etableringen i 2006 blitt et av Norges ledende og mest ettertraktede kammerensembler. Kvartetten har gjort seg bemerket med en frisk og utadvendt spillestil. Repertoaret innbefatter både klassiske og nyere verker, og de har også spilt musikk fra utenfor det klassiske feltet, blant annet nordnorske folkemusikk. Engegård Quartet har flere kritikerroste plateinnspillinger bak seg, og har nylig gitt ut sitt fjerde album i jakten på å gi ut alle Mozarts strykekvartetter. Kvartetten turnerer jevnlig i både i inn- og utland, og omtales i medier som The Strad og Classic FM.

St. Croix strykekvartett

St. Croix strykekvartett er et allsidig ensemble med iver etter å formidle klassisk musikk til et mangfoldig publikum i utradisjonelle settinger. De skaper levende musikk i saler og kirker, men også der folk minst venter det; på puben, brygga, i stua di, på senteret og i yogasalen. Kvartetten liker å eksperimentere med uttrykk, og formidler alt fra gamle folkesagn i egne arrangementer til rytmisk tango og meditativ renessansemusikk. St. Croix brenner for å lage unike musikkopplevelser som er tilgjengelig for alle.

Julian Anderson (1967–) er en fremragende britisk komponist og tidligere professor ved komponistutdanningene ved Royal College of Music i London og Harvard University. Anderson arbeider i en lang rekke formater, deriblant balletter, opera, konserter, kammermusikk, instrumentalmusikk og vokal- og korverk. Ice Quartet er komponistens fjerde strykekvartett, og er skrevet for nettopp Engegårdkvartetten. Kvartetten fikk sin norske premiere i Bodø i august 2024.

«My Ice Quartet was inspired by visiting Oslo at the start of 2024 in the depths of winter. The dramatic impact of the many landscapes encased in snow and ice, the sight of a waterfall half frozen, half fluid, the feel of snow and ice underfoot, the sight of luminous 'ice-steam' on water of the fjords outside Oslo, the numinous glow of snow at night – all these sights and sounds were unforgettable. What could be a more appropriate starting point for music being composed for a Norwegian string quartet?

The constantly changing states of water and ice observed in Oslo gave me the idea of composing a work whose shape can itself spontaneously change from performance to performance. The Ice Quartet starts with a group of movements which may be played in varying orders, interspersed with two very short interludes (which may themselves be placed in variable orders). Each movement has a very distinct sound world of its own, yet each also alludes musically to one of the other movements. Thus, nobody knows – including the composer – which music will start or end this part of the work, nor in what order the movements in between may occur.

The finale, however, is always played last. It alludes to all the other movements, as well as having a very particular characteristic of its own: it is perpetually accelerating or decelerating between extremes of speed. This was also inspired by the changing states of ice: in my imagination, the progressive slowing down of the music mirrors the gradually freezing of water into ice, whilst the gradual acceleration of the music mirrors the gradual unfreezing of ice into water. This happens many times.»

Ludwig van Beethoven (1770–1827) står på programmet for tredje gang denne sesongen, som seg hør og bør for en komponist som fra inngangen av 1800-tallet fornyet den klassiske kvartettsjangeren. Kveldens verk, opus 95 i f-moll, regnes gjerne som den siste av de fem skrevet i den midterste av hans tre «tidsaldre», men både tema, uttrykk og teknisk vanskelighetsgrad viser at han er på vei inn i den tredje og siste perioden. Kvartetten har mørkere undertoner og er tidvis mer innadvendt enn sine nærmeste forgjengere, og materialet er så komprimert at det får plass på mindre enn 20 minutter, med en åpnings-sats på i underkant av fem.

For første (og siste) gang valgte Beethoven selv å gi en kvartett et eget navn, Quartetto Serioso, og det er da også mye alvor, høytid og emosjonell ekspressivitet å høre. Under arbeidet i 1810, som var et av hans minst produktive år, skrev han i et brev at om det ikke var fordi han fortsatt hadde mye ugjort, hadde han nok avsluttet livet for egen hånd. Om det mest skyldtes dyp kjærlighetssorg, sviktende helse eller økonomisk utrygghet er ikke godt å vite. Kanskje var det en kombinasjon. Det skulle da også være helt til 1816 før verket ble publisert.

Førstesatsen starter betegnende nok eksplosivt og unisont, nærmest voldelig, men etter et kort avbrudd møter vi vennligere partier og en avslutning som er så varsom at det virker som det ikke er så mye pust igjen. Men med den langsomme satsen, som med allegretto istedenfor andante ikke er så langsom, inviteres vi inn i et lysere dur-landskap med innslag av lyriske melodilinjer. Herfra tas vi sømløst over i tredjesatsen, som er den som nærmest svarer til verkets serioso-tilnavn. Men Beethoven overrasker oss som vanlig i finalen, han er tross alt i sin «heroiske» periode, og forteller oss kanskje at sorg og angst kan overvinnes. Det er da også sagt at avslutningen virkelig fortjener at sjampanjekorken sprettes.

Tyler Futrell (1983–), opprinnelig fra USA, har vært basert i Oslo siden 2010, og er utdannet i København, Wien og Boston. Han er medlem av Norsk Komponistforening, og har innehatt statens treårige kunstnerstipend. Tyler har samarbeidet med en rekke festivaler og ensembler både internasjonalt og her hjemme, inkludert Engegårdkvartetten, Trondheimsolistene, Det norske solistkor, Ensemble Allegria, Trondheim Sinfonietta. Platedebuten *Stabat Mater* (BIS 2024) har fått strålende anmeldelser, og ble nominert til Nordisk Råds musikkpris. Kveldens verk er en urframføring, som komponisten selv introduserer slik:

«Chorale for Lily er en musikalsk behandling av et element ved å leve, eller en slags livslærdom av den typen man ønsker å gi barnet sitt: at livet vil bringe med seg sporadiske store overraskelser, både positive og negative. De kan være destabiliserende, men man kan likevel finne en måte å skape noe godt ut av det – eller i det minste tilpasse seg til det uventede – og gå videre. Spesifikt musikalsk tar dette form av uventede tonehøyder og andre musikalske elementer som rytme og tekstur, som koralen må innlemme etter at de oppstår. Å være fleksibel, ikke sittende fast i ideer som ikke lenger gir mening når forutsetningene har endret seg, er kanskje løsningen det er snakk om, selv om det er lettere sagt enn gjort – og kanskje lettere i musikken enn i livet. For å unngå at jeg som komponist velger alle ‘overraskelsene’ som dukker opp, som man jo ikke kan gjøre i livet, har jeg nå og da innlemmet aleatoriske metoder for å gripe inn, slik at overraskelseselementet også var en overraskelse for meg.»

Johannes Brahms (1833–1887) ble allerede som tjuåring utropt som Beethovens arvtaker. Kanskje forklarer dette hans nærmest nevrotiske prestasjonsangst når det gjelder symfonier og strykekvartetter. Etter sigende skal over tjue forsøk ha blitt kastet i peisen før Brahms i 1873 utga de to kvartettene som utgjør opus 51. Da var han blitt 40 år, og hadde for lengst briljert med kammermusikalske mesterverker for pianotrioer, -kvartetter og kvintetter. Tre år seinere fulgte én kvartett til (opus 67) før han satte punktum for denne sjangeren, som sitt beskjedne antall til tross, raskt sikret han en plass på standardrepertoaret. Når vi i kveld hører strykekvartett nr. 2 i a-moll, er det ikke vanskelig å forstå hvorfor. På velkjent «brahmsk» vis, peker den bakover mot barokkens og den klassiske epokens mestere, ikke minst Schubert, samtidig som den byr på rytmiske og harmoniske nyvinninger. Det er det siste som gjorde at Arnold Schönberg i 1933, ved hundreårsjubileet, skrev sin artikkel om hvordan «den progressive Brahms» i opus 51 bygde bro over til det neste århundret.

Mens den første av de to kvartettene avspeiler den modne komponistens intensitet og ekspressive dybde, ikke sjelden i et mørkt toneleie, er det mindre angstfylt rastløshet og mer oppløftende og lyriske stemninger i den andre. De fire satsene er strikt organisert etter klassisk mønster, men byr samtidig på et særegent musikalsk språk med raske skifter i både tempo, toneart og instrumentering. Det er et gjennomgående polyfont verk, med fire likeverdige stemmer som opptrer både hver for seg, i sangbare duetter i kanonisk form (særlig mellom fiolin og cello i flere satser) og som en symfonisk enhet. Det er merkbart at han samtidig arbeidet med sin første symfoni.

Førstesatsen er en mesterlig sonatesatsform kjent for sitt F-A-E-tema. Dette er en klar referanse til den ungarske fiolinistvennen Joseph Joachims kryptogram, *Frei, aber einsam*, som vi flere ganger hører i repetisjoner og variasjoner. Etter den varme og tenksomme andresatsen, der den fredelige atmosfæren riktignok brytes i rapsodiske sprang midtveis, føres vi over i en «kvasi-menuett» istedenfor en tradisjonell scherzo. Her er det tydelig innflytelse fra romanimusikk og ungarsk dans, der særlig det siste tas helt ut i en rustikk, feiende og *cárdáz*-aktig avslutning der Wien møter Budapest.

Musikkomtalen er skrevet av Tore Linné Eriksen.

kvartett serien

NESTE KONSERT:

Brooklyn Rider

25. mars kl. 19 i Gamle Logen

Sollima – Purcell – Jolas – Trueman – Trad. – Glass – Jacobsen

Lunsj med kultur x **UNG**
kvartettserie

Oslo Quartet Series samarbeider med Gamle Raadhus Scene om lunsjkonserter med kvartetter fra Ung kvartettserie! Ta gjerne med matpakka – kaffe og noe søtt er inkludert i billetten.

28. februar kl. 12 – Rex kvartett

28. mars kl. 12 – Kvartett Saphir

25. april kl. 12 – Kvartett VIVE

Sted: Gamle Raadhus Scene. Billetter: kr. 150,-. Kjøp i døra eller på nett.
For mer info og billetter, se osloquartetseries.no

Takk til våre støttespillere:

KULTURRÅDET
Arts Council
Norway

Oslo

Talent Norge

